

Notat

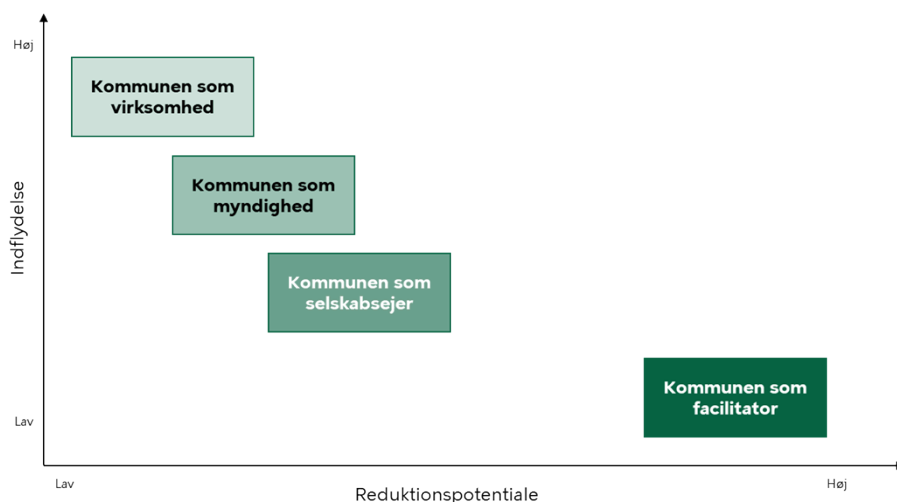
Kommunens handlerum for at reducere CO₂-udledninger

Et bredt perspektiv på både geografiske og forbrugsbaserede udledninger og et højt ambitionsniveau i Klimaplan 2035 kræver en stor indsats fra både kommunen og andre interessenter. Kommunen kan ikke indfri målene alene. Kommunen kan indtage flere roller for at påvirke reduktioner og fremme andre aktørers bidrag.

Kommunens roller i påvirkning af CO₂-udledninger

De roller, som kommunen kan indtage, har forskellig karakter og forskellig effekt. Nogle har vi i klimaplan-sammenhæng stor erfaring med at indtage – andre ikke. Alle roller bliver nødvendige for at indfri mål i Klimaplan 2035.

Figur 1 viser de forskellige roller og at reduktionspotentialer er forskelligt rollerne imellem. I takt med at reduktionspotentialer stiger, falder kausaliteten mellem handling og effekt, så hvor indflydelsen i rollen er højest er reduktionspotentialer lavest. I arbejdet med de forbrugsbaserede udledninger, skal kommunen bevæge sig ud i et handlerum med lav indflydelse, for at påvirke der, hvor reduktionspotentialer er højest.

Figur 1 Model udviklet af CONCITO og anvendt af KL, Energistyrelsen, samt adskillige kommuner i DK2020/Klimaalliancen

Kommunens forskellige roller er kort beskrevet nedenfor:

07-11-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 15190

Dokumentnummer i F2
106431

Sagsnummer i eDoc 2023-
0410039

Klima og Byudvikling
Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

• **Virksomhed:** Kommunen kan agere direkte som driftsenhed og forbruger ved fx at energirenovere sin ejendomsportefølje, udskifte sin bilpark og stille krav i indkøbspolitikker. Når det kommer til reduktion af forbrugsbaserede udledninger, er det i særlig høj grad igennem krav i kommunens indkøb- og udbudspolitikker og krav til eget byggeri, at der kan skabes reduktioner i udledningerne.

• **Myndighed:** Kommunen har en række myndighedsopgaver om planlægning og godkendelse, hvor det er muligt at fremme reduktionsindsatsen, bl.a. i den fysiske planlægning, varmeplanlægningen og transportplanlægningen. I forhold til reduktion af forbrugsbaserede udledninger, kan det undersøges om der kan stilles krav eller forslag til valg af byggematerialer i den fysiske planlægning, reducere antallet af parkeringspladser for at mindske bilejerskabet samt opfordre til delebilisme eller alternative transportformer.

• **Selskabsejer:** På en række områder er kommunen medejere af selskaber, som fx forsynings- eller transportselskaber. Kommunerne kan igennem dialog, ejerstrategier eller i bestyrelser præge selskabets retning og valg. Det er dog vigtigt at understrege at selskaberne er selvstændige enheder, og kommunen har ikke instruktionsbeføjelser, hvilket begrænser den direkte indflydelse.

• **Facilitator:** Endelig kan kommunen agere som en facilitator og katalysator for omstillingen gennem information, kommunikation, samskabelse, forsøg, innovative udbud, offentlig-privat samarbejde og partnerskaber. Det vil ofte være i denne rolle kommunen har færrest direkte virkemidler, men også her at kommunen kan påvirke flest udledningskilder og skabe såkaldte sociale tippe-punkter dvs. der hvor en bestemt måde at leve på (norm eller praksis) opnår en vis udbredelse hos én befolkningsgruppe og påvirker resten af befolkningen til at forandre deres måde at leve på. Det er også her, kommunen kan engagere og samarbejde med private aktører, vi ikke har erfaring med at samarbejde med, fx elselskaber eller detailhandel, m.fl.

Både fordi energisystemet bliver mere komplekst med flere kommercielle aktører at samarbejde med og fordi langt størstedelen af de forbrugsbaserede udledninger sker hos borgere og virksomheder, kræver det, at kommunen i endnu højere grad end i dag, indtager en faciliterende rolle. Denne rolle kan bl.a. bestå i at facilitere og indgå i partnerskaber med virksomheder om:

- Strategier, der understøtter udvikling og investering (fx energistrategi, der udarbejdes i regi af Klimaplan 2035),
- Konkrete fælles mål i klimaplanen (fx reduktion i energiforbrug i Energispring),
- Datasamarbejde, der kan belyse særlig emissionsområder til fælles gavn,

- Samarbejde om udvikling af nye løsninger til brug i byen (som det sker i Copenhagen Solution Lab).

Videre kan kommunen facilitere et handlerum hvor borgerne kan engagere sig (fx Lokale Klimatopmøder, nærgenbrugsstationer, repair caféer) og understøtte at virksomheder kan afprøve nye forretningsmodeller eller omlægge deres produktion (fx udvikling af genanvendelige plastbakker med Rema).

Temaer i arbejdet med Klimaplan 2035

Udledningerne fordeler sig følgende indenfor syv hovedområder (se bilag 2a for yderligere data og analyse om københavnernes forbrugsbaserede udledninger):

- Fødevarer
- Byggeri og bolig
- Mobilitet
- Rejser og oplevelser
- Forbrugsprodukter
- Energiforbrug
- Energiproduktion

For disse emissionsområder afsøges kommunens muligheder for påvirkning i udviklingsarbejdet med klimaplanen. Forvaltningerne arbejder med at udvikle temaer og dertilhørende indsatser til en samlet klimaplan. Potentialet for både reduktion i udledninger og for påvirkning fra kommunens side er forskellig emissionsområderne imellem. Med en målsætning om klimapositivitet (geografi) og 50% reduktion af forbrugsbaserede udledninger, bliver det uagtet nødvendigt at gennemføre indsatser indenfor alle syv emissionsområder. Eksempler på temaer under de enkelte emissionsområder kan fx være - men er ikke begrænset til:

	Eksempler på temaer
Fødevarer	<ul style="list-style-type: none"> • Planterig kost hos private og kantiner • Madspild fra husholdninger og erhverv • Udledninger fra fødevarerproduktion
Mobilitet	<ul style="list-style-type: none"> • Privat bilejerskab og -brug • Elektrificering af mobilitet • Grønne transportformer • Mobilitetsplanlægning på tværs af kommuner
Byggeri	<ul style="list-style-type: none"> • Bevaring og transformation • Cirkulær økonomi og genbrug • Boligstørrelse, fortætning og fleksibilitet
Forbrugsprodukter	<ul style="list-style-type: none"> • Genbrug, bytte og reparation • Nye forretningsmodeller bl.a. leasing og dele • Udledninger fra produktion
Rejser og oplevelser	<ul style="list-style-type: none"> • Ferie- og fritidsoplevelser med lille klimaaftryk

	<ul style="list-style-type: none"> • Lokale oplevelser og kulturliv (bæredygtig turisme)
Energiforbrug	<ul style="list-style-type: none"> • Energoptimering i bygninger • Adfærdskampagner
Energiproduktion	<ul style="list-style-type: none"> • Energistrategi • Varmepumper • Kulstoffangst (CCS)

Figur 2 Eksempler på temaer under de syv emissionsområder.

På tværs af alle syv emissionsområder arbejder forvaltningerne med udvikling af indsatser i tilknytning til eksisterende institutioner og opgaver, som vil kunne påvirke en adfærdsendringen, hvis de får et klimafokus. Det er fx:

- Uddannelse og folkeoplysning via byens skoler, biblioteker og kulturhuse
- Innovative indkøb hvor der efterspørges udvikling af nye produkter og services fra markedet, som også kan komme københavnernes til gode
- Grønne kompetencer til byens virksomheder via beskæftigelsesindsatser
- Udvikling af byens fælles rum

Energi og forsyning

Den kommende Energistrategi, der udarbejdes i samarbejde med energi- og forsyningselskaberne, vil være det primære redskab til kommunens indsats på energiområdet i Klimaplan 2035.

Energistrategien kan bl.a. bidrage med ambitioner og grundprincipper for området, som udvikling, samarbejde og investeringer kan læne sig op ad. I Energistrategien vil der bl.a. kunne indgå en målsætning om reduktion af biomasse.

Energistrategien er et vigtigt redskab da Københavns Kommune kun delvis har indflydelse på udviklingen og omstillingen af energiområdet. Kommunen kan via ejerskab af energi-, forsynings- og affaldsselskaber påvirke beslutninger og kommunen kan via fysisk planlægning skabe rammerne for en omstilling af energiområdet. Kommunen har dog meget begrænsede muligheder for at foretage regulering af området. Energistrategien er en del af Klimaplan 2035.

Påvirkning af forbrugsbaserede udledninger

Der findes en række velunderbyggede og afprøvede tilgange til at arbejde med forbrugsbaserede udledninger. Det er tilgange, der typisk kommer fra andre discipliner og nu anvendes i en klimakontekst. Bl.a. beskriver IPCC en række strategier fra mobilitetsområdet, der kan anvendes arbejdet med at reducere udledningerne fra københavnernes forbrug: *Undgå, Skift, Forbedre*.

- **Undgå:** Forbrugeren vælger at bruge ingen af eller mindre af en ressource.

- **Skift** (eller opretholde): Forbrugeren skifter fra en mindre bæredygtig forbrugsvej til en mere bæredygtig. Hvis den mere bæredygtige løsning allerede er i brug, fortsætter forbrugeren med at bruge den.
- **Forbedre**: Ressourceeffektiviteten af en eksisterende vare eller service forbedres.

Med mobilitet som eksempel kan "undgå" betyde, at man undgår ture med bil; "skift" kan omfatte brug af en cykel i stedet for en bil; og "forbedre" kan være at udskifte benzinbil med elbil.

De tre tilgange betragtes som hierarkiske, og hvor det at undgå et forbrug er den mest virkningsfulde. De forholder sig ikke til om det er teknologi eller adfærd, der skal lede til reduktioner i udledningerne. For hvert emissionsområde kan der dog være forskel i, hvilken tilgang der kan forventes at give mest reduktion. For alle tre strategier er det gældende, at de kan indeholde både pisk og gulerod. Selvom de er hierarkiske i effekt, er det ikke ensbetydende med at *Undgå* nødvendigvis inkludere hårdere tiltag. Undgå kan fx opnås ved at normer ændrer sig eller, at nye vaner normaliseres.

Det er forskelligt fra de enkelte emissionsområder, hvad der er muligt at reducere både inden for hvert område, men også med hver tilgang. Fx er der på fødevarerområdet et eksisterende arbejde med at *undgå* madspild, som påvirker indkøb og affald. Men det helt store potentiale inden for fødevarerområdet ligger ved at mange *skifter* til en mere planterig kost.

I Københavns Kommune er der allerede erfaringer med de forskellige strategier. Fx er der via arbejdet med byggeri fokuseret på at forbedre byggematerialerne med bl.a. træ som en vej til at reducere udledningerne. Der er således erfaringer med at bruge *forbedre* som tilgang.

Forvaltningerne vil anvende strategierne som ramme for udvikling af indsatser indenfor emissionsområderne. Det forventes, at alle strategier skal bringes i anvendelse for at indfri en målsætning om 50% reduktion af de forbrugsbaserede udledninger.